

MAGIE EN MAGIERS

Vierde Les.

ALCHEMISTEN EN ANDERE RARE MENSEN.

Waarom een dergelijke titel? Wel, alchemisten waren rare mensen. Er zijn ook heel veel magiërs, die nu niet direct onder de meer normale burgers van deze wereld gerekend kunnen worden. U denkt misschien, dat alchemisten mensen waren die alleen maar goud maakten. Heeft u wel eens van glauberzout gehoord? Dat is uitgevonden door een zekere mijnheer Glauber. Dat was een alchemist. Hij was ijverig op zoek naar de Steen der Wijzen, toen hij toevallig iets anders vond. Hij meende zelfs dat dit het begin van de Steen zou zijn. Want alchemisten zijn dan misschien mensen, die in de hermetische leer geschoold zijn, het zijn ongetwijfeld goede chemici. Eén van hen heeft b.v. het eerst potassium cyanide gemaakt. Er zijn ook heel veel andere chemische producten die zij hebben vervaardigd, maar altijd weer dachten ze dat ze de Steen der Wijzen hadden. Geen van hen schijnt daarvan wijzer te zijn geworden.

Een wonderlijk feit is overigens wel, dat je bij het zoeken naar iets wat eigenlijk niet bestaat - althans niet zo bestaat - terecht komt bij allerlei bestaande dingen, die erg belangrijk zijn. Want het grootste deel van uw huidige chemische industrie heeft u eigenlijk te danken aan de alchemisten.

Er zijn er natuurlijk ook wel geweest, die heel geheimzinnig waren en volgens de geschriften, die ook aanwezig zijn in de Universiteitsbibliotheek in Amsterdam, inderdaad goud hebben gemaakt. Eén van de hofedelsmeden van het Hof van Oranje heeft zelfs een verhaal geschreven over een man, die bij hem kwam en een soort rode steen had; dat was de Steen der Wijzen. Hij wilde er wat van kopen, maar de ander wilde niets verkopen. Na verloop van tijd kreeg hij toch een klein stukje los, zoals hij zelf zei "zo groot als past onder de nagel van een duim". Gezien de prestatie van deze steen mogen wij aannemen, dat deze man nooit nagelbijter is geweest; het was een tamelijk stevig stukje. Hij beweerde daarmee zeer vele onsen zilver tot zuiver goud te hebben omgetoverd.

Dergelijke verhalen hoorde je meer. Het vreemde is echter, dat van die goudmakerij weinig of niets is overgebleven. Maar er is heel veel overgebleven van alle bijproducten van dit streven. Of je nu denkt aan de verschillende verbindingen van b.v. arsenicum of aan heel veel verschillende zoutverbindingen (potassium), aan verschillende kwikverbindingen, als je teruggaat in de geschiedenis, komt je terecht bij een alchemist. En dat is het belangrijke punt, waarover wij het vandaag hoofdzakelijk zullen hebben. Want alchemisten zijn misschien rare mensen geweest, maar ze hebben dingen tot stand gebracht, die helemaal niet raar waren. Integendeel. Ze hebben aan de moderne wetenschap en aan de moderne tijd enorm grote gaven geschonken.

Ook in deze tijd zijn er alchemisten. Deze mensen zijn - zoals alle hermetici - langzaam maar zeker de richting uitgegaan van de theorie. Maar een theorie zonder praktijk baart over het algemeen niet veel anders dan holle leuzen. En ik geloof, dat men dat voor het merendeel ook van deze mensen mag zeggen: Ze vertellen het heel erg mooi, maar je kunt er niets mee doen.

Datzelfde zou enigszins kunnen gelden voor andere magiërs en vreemde persoonlijkheden uit het verleden.

Er is een mens geweest, Simon Magus, die een hele leer in elkaar heeft gezet. De volgelingen daarvan heetten Ophieten. Deze mensen geloofden in de wijsheid (Sophia), die op aarde geboren was en vereerden daarnaast Maria Magdalena. Dan hadden ze nog een stelling; en daardoor zijn ze praktisch uitgeroeid. Ze geloofden nl. dat Maria, de moeder van Jezus, lijfelijk weer op aarde was geïncarneerd en toen dingen had gedaan, die kerkelijk niet helemaal toelaatbaar waren. Daarom was de leer dus zeker ontoelaatbaar.

Deze Simon Magus hield zich bezig met vele methode om geesten op te roepen, om in mensen allerlei dingen wakker te roepen. Als wij hem goed bekijken, is hij een van de eerste psychologen geweest. Hij was iemand, die in staat was om b.v. een mens in de herinnering te doen teruggaan. Dat is een trucje, dat men tegenwoordig ook wel kent. Onder hypnose kun je een persoon ertoe brengen details terug te vinden van handelingen uit het verleden, die hij allang vergeten is. Je kunt hem ertoe brengen dingen te beschrijven, die hij slechts vluchtig heeft gezien en nooit bewust heeft waargenomen. Simon Magus was een dergenen, die zich daarmee bezighield (deze man is niet identiek met de Simon Magus waarover wordt gesproken in de Handelingen der Apostelen; waar hij nl. opstijgt en Petrus en Paulus beneden staan en tot God bidden, waarop de man te pletter valt.) Deze Simon Magus had kennelijk zeer vaste denkbeelden omtrent de mens en de structuur van de mens. Al zullen zijn stellingen tegenwoordig niet meer worden geciteerd, het is een feit dat hij op denkers uit de 15e, 16e, 17e eeuw, ja zelfs nog tot de 19e eeuw toe grote invloed heeft gehad. Hij heeft hen geconfronteerd met een innerlijke mens, die verschilt van de uiterlijke mens, maar die het totaal van de uiterlijkheden in zich opneemt en fixeert.

Het bewustzijn - al noemt Simon dat niet direct zo - is volgens hem niets anders dan een schil, een uiterlijkheid, waarin de werkelijkheid verborgen zit. Daarom is alles wat je denkt en doet onvolledig. De volledigheid is gelegen in de wijsheid. En de wijsheid - zo zegt hij - schuilt in jezelf, indien je de totaliteit van je ervaringen maar kunt terugvinden. Hij beweert, dat je heel veel kwalen kunt genezen alleen door terug te gaan in jezelf. En dat betekent, dat hij het eens is met vele psychotherapeuten van deze tijd.

Hij zegt: Een mens, die angsten kent, moet terugkeren in zichzelf. En zo hij de waarheid in zichzelf erkent, zal hij van zijn angsten bevrijd zijn.

Hij maakt er dan weliswaar geen sexuele vertoning van, zoals Freud doet met al zijn complexen, maar je zou hem toch als een voorloper van Freud kunnen zien in dit opzicht. Zijn magie baseert hij ook daarop en hij krijgt een groot aantal volgelingen. Een daarvan - tamelijk onbekend - is Balzassar de Elzasser.

De man is waarschijnlijk een tijd in een klooster geweest en op de een of andere manier eruit gelopen of eruit gesmeten. Hij zegt zelf dat hij eruit is gelopen, maar de geschiedenis doet het tweede toch waarschijnlijker zijn. Een heel rare kerel. Aan de ene kant was hij zeer vroom en vierde hij zijn vroomheid met Wein, Weib und Gesang. Dat was waarschijnlijk een Duitse invloed. Aan de andere kant was hij een bijzonder ijverig zoeker naar bezweringsformules. Hij kende zeer veel zegels. Hij maakte amuletten en vond ook een aantal stoffen uit, die gelukkig tegenwoordig praktisch niet worden gebruikt. Namelijk stoffen, waarmee je geesten kon

verstoffelijken. Er gaat een verhaal, dat hij zelfs bedreigd werd door een grote duivel. Als wij de beschrijvingen verder volgen, dan lijkt het eerder op een soort gorilla of orang oetan, maar dan zou het wel een heel grote geweest moeten zijn.

Deze man komt met een aantal interessante stellingen. Hij zegt: "Rond ons is het leven." (Hij steelt hier waarschijnlijk iets van zijn meester Simon de tovenaer. "En waar dit leven is, kunnen wij een werkelijkheid vinden. Indien wij de stoffen kennen, waardoor deze werkelijkheid zichtbaar wordt, vergroten wij onze wereld." (Ik weet niet, of hij dat nog gezegd heeft na de verschijning van de gorilla. Ik neem aan, dat dit uit zijn vroege werken stamt, want men zegt dat hij daarna veel vromer en ook veel voorzichtiger is geworden.)

Het interessante van deze man is, dat hij uitgaat van het standpunt: vluchtige stoffen bijeengevoegd (hij gebruikte o.a. amber gris, wat tamelijk duur was in die tijd) kunnen geesten de mogelijkheid verschaffen zich kenbaar te maken. En als je dat niet hebt, dan moet je aromatische reukwerken gebruiken in verbranding. Hij verbrandt b.v. sandelhout met verschillende reukwerken en voegt daar kruiden en zelfs nat gras aan toe. "Want," zegt hij, "in de rook kan een geest zich manifesteren." En degenen, die erbij zijn geweest, vertellen dat zij hele landschappen hebben gezien. Zijn die landschappen werkelijk? Misschien. Het kan ook suggestie zijn geweest. Maar dat hij verschillende malen verschijnselen heeft veroorzaakt, die de mensen een stevige schok bezorgden, is wel zeker.

Als je dat nu zo bekijkt, dan ga je je afvragen: Wat wilden deze mensen? Van de alchemisten weten we dat ze zochten naar het aqua vita, het aqua Toffana, het vloeibare goud, de Steen der Wijzen. Ze zochten naar iets bepaalds. Maar waarnaar zochten nu die andere mannen? Ik geloof in de eerste plaats naar een levensrechtvaardiging. Ze zochten naar een rechtvaardiging van hun bestaan. Maar in die tijd heeft men dat kennelijk ook gedaan en vermoedelijk juist in de richting van een grotere wereld. Want als er een grotere wereld is, dan is veel van wat we hier op aarde doen zo onvolledig dat het onbelangrijk wordt. Pas de dingen die we volledig zijn en die we volledig doen zijn belangrijk. En voor we het weten zitten we dan dicht bij de moderne tijd.

Hoe ziet u in deze tijd de mensen? Ergens zoeken ze ook naar een bestaansrechtvaardiging. Sommigen zoeken dat in de naam kunstenaar, anderen in politieke belangrijkheid en nog weer anderen in protesteren tegen alles waartegen protest mogelijk is. Het is een heel andere benadering van het probleem. Maar het probleem is kennelijk ongeveer toch wel gelijk. Ik wil iemand zijn. Ongeacht wat ik hier in de materie ben, ik ben belangrijk. En dat probleem van de belangrijkheid wordt dan door Balzassar, die kennen een mislukking was, gesteld. Deze man had dus de behoefte zich ergens te rechtvaardigen. Ik meen, dat je een parallel kunt trekken met heel veel mensen in deze tijd.

Nu een heel eigenaardige man, die nog vroeger heeft geleefd. Ze noemden hem Isaak, de kluizenaar, ofschoon hij waarschijnlijk geen jood is geweest. Hij was een heremiet, die leefde aan de Franse zijde van de Pyreneeën. Deze man heeft kennelijk veel gehoord van de Spaanse filosofie en de kabbalisten, die vandaaruit ook hun invloed hebben gegeven. Hij ontvouwde een denkbeeld, dat enerzijds magisch is, omdat het een uitbreiding van mogelijkheden bevatte die niet direct kenbaar is in de gewone wereld, maar anderzijds een rationalisatie is van eigenbelang, levensbegrip e.d. Van hem wil ik u ook iets voorleggen.

Deze eigenaardige man at wat men hem bracht, maar dan ook dezelfde dag, zodat hij soms barstte en soms verhongerde. Hij filosofeert als volgt:

"Ik besta. Als ik mediteer, lijkt het mij alsof mijn bestaan groter is. Maar ik keer altijd tot mijn beperking terug. Daarom moet ik proberen de illusie af te zweren van een morgen dat komt of een gisteren dat was."

Heel modern, zoals u ziet. Misschien een beetje een relativiteit. En nu komt hij pas goed op dreef.

"Want zo ik vandaag alles ben en alles besef wat ik ben, zo is het niet belangrijk wat ik gisteren ben geweest, want dat ben ik niet meer. En met wat ik morgen zal zijn, daarmee moet ik mij niet bezighouden, want ik ben het nog niet. Zodra ik mij bezighoud met de dingen die ik niet ben, hoe kan ik mij dan bezighouden met datgene wat ik wel ben?" Hoe vreemd het ook klinkt, de man heeft ergens gelijk. En omdat hij een kluzenaar was en erg vroom, haalde hij God erbij.

"God is enig. Zoals God mij vandaag ziet, zal Hij mij altijd zien. Waarom zou ik trachten mijzelf anders te zien dan God mij ziet?"

Dan komt hij met een juweeltje van wijsheid waar wij vandaag wel eens over mogen nadenken:

"Wie immers vandaag geniet wat vandaag geeft, zal genoten hebben. Maar wie vandaag datgene bewaart, wat hij genoten zou kunnen hebben op de dag die komt, hij zal altijd ontdekken dat hij minder heeft dan hij verwachtte en zo zal zijn vreugde hem tot gal worden. Ik zeg u: leef deze dag. Want deze dag kunt ge God ontmoeten. Deze dag kan de H. Geest in u ontwaken. Deze dag kunt ge vrolijk zijn. En wat andere dagen hebben gebracht of zullen brengen, is daarbij niet belangrijk."

Wat moeten wij daar nu van denken? Maar zoals dat wel meer is bij kluzenaars, er kwamen mensen naar hem toe en die zeiden: "Wilt u voor ons bidden." (Vroeger dachten ze dat bidden heel erg belangrijk is.) Deze mensen zeiden: "Kluzenaar, bid voor ons, opdat wij beter worden." De ene dag zei hij: "Ach, duvel op." (Ik vertaal dit op een beleefde manier. In de Franse taal klinkt het mooier maar het was nog veel gemener.) Een andere dag maakte hij een enkel gebaar in de lucht en dan waren ze beter. U begrijpt, dat sommigen zeiden: "Waarom doet u dat niet altijd?" Toen zei hij: "Kan ik het dan altijd? Vandaag ben ik geen genezer. Misschien ben ik er gisteren één geweest of zal ik er morgen één zijn, maar vandaag ben ik het niet."

Toen vroegen ze hem: "Waarom maakt u dat gebaar?" En hij gaf deze oplossing: "Als ik zie dat iemand ziek is, dan lijkt het mij soms alsof ik zijn naam boven hem geschreven zie. Als er dan een fout in die naam is, corrigeer ik dat even."

Begrijpelijk. De man kon waarschijnlijk niet schrijven, maar door dit te zeggen gaf hij de illusie dat hij kon schrijven. Ik neem aan, dat dat ook een rol heeft gespeeld. Maar een feit is het, dat hij met symboolgebaren iets recht streek. Ik geloof, dat wij dat even moeten onthouden, omdat wij in de magie heel weinig van correcties tegenkomen.

Er zijn veel magiërs, die - als iets mislukt - het neergooien en aan een geheel nieuwe procedure beginnen. Er zijn er maar heel weinig, die kennelijk in staat zijn om met een enkel gebaar een foutje uit te wissen bij een mens of bij een gebeurtenis. Deze man doet dat wel.

Zijn methode van werken zou zelfs in deze tijd erg belangrijk kunnen zijn, indien wij ons zouden realiseren dat vandaag nog dezelfde feilen in de mens bestaan als in zijn dagen. Deze man zag de fout. Hij constateerde niet een kwaal, hij zag een fout in de persoonlijkheid. Hij ging niet achter de fout in de persoonlijkheid aan, maar hij maakte een gebaar. Hij greep in in de persoonlijkheid.

Nu maak ik even een sprong naar 1870 in Srinagar. Daar woonde een man, die beweerde dat de uitstraling van een mens soms door elkaar ligt. Nu is dat waarschijnlijk ook weer een kinderlijke voorstelling. Maar je zou je kunnen voorstellen dat er in de aura verschillende uitstralingen zijn en dat die op een gegeven ogenblik van elkaar gescheiden zijn waar ze eigenlijk met elkaar verbonden moeten zijn, of omgekeerd: verdicht elkaar kruisen op plaatsen waar het veel beter is, indien ze gescheiden zijn. Dan grijpt zo'n gebaar in (want ook deze Indiër deed dit met een enkel gebaar en natuurlijk met een plechtig woord erbij) en dan was dat ook weer in orde. Het bleek, dat hij hierdoor heel veel ziekten, zelfs

vormen van bezetenheid wist te genezen, terwijl hij in andere gevallen delen van het organisme tijdelijk wist stil te zetten. Hierdoor zou hij o.m. verschillende slangenbeten genezen hebben en meer van deze vreemde dingen hebben gedaan.

Als je vandaag een mens ontmoet, dan heb je soms ook het gevoel: die mens zit niet helemaal zuiver in elkaar; er mankeert ergens iets. Indien je dat nu kunt voelen, dan zou je ook eens in die aura kunnen grijpen en er iets in kunnen verbeteren. Misschien kun je het ook niet, want je kunt zo'n persoon niet altijd bereiken. Maar dan zou je toch volgens mij kunnen zien waar een situatie niet deugt, waar de fout ligt. En misschien zou je door je aandacht niet op de z.g. feiten en vele facetten van de zaak te richten, maar alleen op de erkende fout, kunnen proberen die fout anders te zien. Zo zou je heel veel in orde kunnen maken.

Er zijn vele filosofen geweest waarvan je zegt: Het waren denkers, meer niet. Maar op een ander ogenblik lopen we tegen mensen aan als b.v. Von Hohenheim (Paracelsus, of in andere termen Theophrastus Bombastus). Deze man gebruikte niet alleen maar theorieën, hij deed er ook iets mee. Zeker, Von Hohenheim geeft veel recepten waarover men tegenwoordig de schouders ophaalt. Wat hij b.v. vertelt over het plukken van de alruin, daarvan zegt iedereen: Dat is bijgeloof. Maar hij gaat ook uit van het corrigeren. Hij als medicus heeft er natuurlijk niet genoeg aan die correctie alleen met een gebaar te maken. Hij legt deze correcties vast. Voor astrologen zou dat wel eens erg interessant kunnen zijn. Want wat zegt hij:

"In deze mens zie ik een tekort aan Mars-invloed en ik zie een teveel aan Mercurius-invloed. Als ik deze mens nu een stuk metaal geef, dat ik heb beïnvloed en ik schrijf daarop dat Mercurius onder de invloed van Mars valt, dan kan Mercurius zich alleen nog handhaven door Mars te versterken. Zo breng ik het lichaam ertoe zichzelf weer in orde te maken." Hij heeft heel wat van die recepten gemaakt. Er zijn, naar ik meen, op het ogenblik nog een 150 verschillende amuletten voor genezing van ziekte en zwakte van hem aanwezig.

De methode om iets met een symbool te corrigeren betekent ook weer de rangorde veranderen. Dat doet mij denken aan een kleine Franciscan (hij heette om de een of andere reden Broeder Giorgio), die ook van die rare opvattingen had. Nu waren de meeste Franciscanen in de ogen van de goegemeente gek. Ze waren de kabouters van hun tijd. Ze zagen naaktheid als iets natuurlijks. Ze meenden dat je alle goede manieren maar opzij moest zetten om alleen te leven voor God; maar dan wel zonder bezit. Deze Giorgio had een eigenaardige methode ontdekt. Hij zei:

"Als ik in mijzelf keer" (waarmee hij iets bedoelde wat men tegenwoordig waarschijnlijk een "trip" noemt, al zal hij er geen drugs voor hebben gebruikt), "dan kan ik monsters overwinnen, zodra ik weiger te vluchten. En zo ik, met Gods hulp, in mij de monsters die in mij leven kan overwinnen, zal ik de monsters buiten mij eveneens kunnen overwinnen." Hij had waarschijnlijk iets gehoord van St. George en de draak, want hij gebruikte allerlei symbolen als draken en hellewezens in zijn betoog. Het komt hier op neer:

"Indien ik een misstand zie, zo heeft deze in de wereld van God vorm. Hij is een soort duivel of demon. Maar de demon ontleent zijn vorm aan de mens. Indien de mens een andere vorm aan de demon toekent, verandert hij van karakter en zal dus ook zijn betekenis en zijn werking veranderen."

Raar? Zo raar is dat ook weer niet. U weet misschien dat ze in Engeland hebben besloten om via de gemeenschappelijke sociaal-medische voorzieningen ook pruiken en zelfs plastische chirurgie te betalen voor de mensen, omdat ze zeggen, dat iemand die lelijk is en daaronder lijdt, gemeen wordt tegen zijn medemensen; hij is ongelukkig. Maar als je hem een mooi gezicht geeft of zijn kaalheid verbergt, dan heeft hij het gevoel dat hij weer mee-

telt en wordt hij een heel goed burger. Ik geloof, dat die theorie niet zo gek is en dat ze ook wel gebruikt zou kunnen worden in de moderne tijd. Met gedachtenkracht natuurlijk, want het blijft magie en gedachtenkracht is magisch, niet redelijk.

Maar zo goed als de alchemist door het samenvoegen van allerlei elementen het edelste van alles (het levende goud) wil creëren, zo wil de mens steeds weer uit de vele verwerpelikheden, die in zijn leven bestaan, toch weer het edele goud of de bevrijde ziel of de verlossing voor zich creëren.

Waarom zou u die methode niet toepassen op de wereld? Als u ziet dat mensen dwaasheden begaan, dan moet u die mensen geen verwijt maken, want zij zijn nu eenmaal zo. U moet ook niet proberen de dwaasheid zelf weg te vagen, want dat zal u toch niet lukken. Maar u kunt de betekenis van de dwaasheid veranderen door er anders over te denken. Wijzig uw denken over de dingen en u wijzigt daarmee de betekenis van de dingen in de wereld. Een zeer modern stukje magie, als ik dat mag opmerken. En als u niet gelooft dat het klopt, moet u eens nagaan wat men in de verschillende couranten tot stand brengt. Hoe men daar dingen, die gisteren nog zwart waren, vandaag tot wit maakt en iets wat gisteren nog helemaal in was vandaag tot de grootste drop-out aller tijden maakt. Men verbindt er eenvoudig andere denkbeelden aan. En die zijn dan van groot belang geworden. Daardoor wordt de betekenis van iets bepaald. Het blijft wel in de wereld bestaan, maar omdat het een andere betekenis heeft gekregen, heeft het een totaal andere uitwerking.

Dat kun je natuurlijk niet doen met een atoombom. Je kunt wel tegen die atoombom zeggen: Breng vruchtbaarheid. Dan zegt die atoombom: Goed, de vervaltijd van de meeste van mijn producten ligt tussen de 200 en 2000 jaar. Kom over 2000 jaar maar eens terug, dan zul je zien dat ik gelijk heb. Daar kun je als mens niet op wachten. Maar als er mensen zijn die lelijk doen, wier handelwijze je shockeert, dan kun je daaraan misschien een andere betekenis gaan verbinden, die dan zeer waarschijnlijk en het gedrag en de betekenis van die andere mensen, maar ook je eigen beleving en zelfs de totale toestand in de wereld kunnen beïnvloeden.

De oudste magie is tegenwoordig natuurlijk ondenkbaar dwaas. Want je kunt nu eenmaal niet verwachten dat iemand, die op een steen klopt en daar dan zijn oor tegen houdt inderdaad voorouders hoort spreken. Toch is die praktijk toegepast. Andere mensen gooiden wat smeulende bladeren in een potje, bliezen er op en als er rook uit opsteeg, dan zeiden ze: Kijk, dat zijn de voorouders. Er zijn genoeg mensen, die dat tegenwoordig ook doen. Die raadplegen niet hun voorouders maar de statiestieken. Dan horen ze ook een stem, die precies vertelt hoe het zal worden; en ze krijgen ook geen gelijk. Maar in die primitieve magie zitten elementen, die u heden ook zou kunnen gebruiken. Daarom wil ik daar even aandacht aan wijden.

In de oudheid geloofde men nl. dat alle dingen met elkaar verbonden waren. Het gebeuren, dat mij overkomt, is geen afzonderlijk gebeuren. Als ik goed kijk naar wat er rond mij geschiedt, dan weet ik wat er aan de hand is. Dat was toen misschien een kwestie van het overvliegen van een vogel of het zien van een vreemd spoor op het pad of een boom die toevallig aangetast was door de een of andere ziekte. Als je dat op je pad vond, dan hadden ze betekenis. De wereld, zo zei men, spreekt in tekenen tot de mens. De mens, die ze verstaat kan de gevaren van de wereld vermijden.

Er zijn mensen geweest, die alle tekenen eenvoudig hebben afgewezen. Die zijn meestal verkeerd terecht gekomen. Er zijn andere mensen geweest, die de tekenen hebben overdreven en er een te grote betekenis aan gaven. Bijvoorbeeld: als er een zwarte kat over je pad loopt, dan ga je naar huis en je komt je bed niet meer uit. Het resultaat was dan waarschijnlijk dat je bed in elkaar zakte, en dan had je weer pech.

Er zijn ook mensen, die begrijpen dat een reeks tekenen in de wereld kan zeggen: er is een spanning. Kijk uit! Merkt u dat iedereen meer wil hebben, dan duidt dit als teken aan dat er ergens een tekort is. Indien er in de wereld een tekort is, kan ik ook tekort komen. Ik moet dus zorgen dat ik voldoende heb, want dan zal het tekort, dat die wereld gaat domineren, mij niet meer raken. Op die manier kunt u ook redeneren. Wat dit betreft moet ik een bekende figuur noemen, nl. de Comte de St. Germain. Dat was ook een magiër.

De Graaf de St. Germain hield er in zijn Parijse tijd nogal van om wonderen te doen. Hij heeft de mensen (een knap stuk hypnose) midden in de winter in een tuin laten eten, terwijl de bloemen bloeiden, de vogels zongen en de zon straalde en buiten de deur sneeuwde het. Met wat handigheid en wat kunstmiddelen kun je dat voor elkaar krijgen. Maar diezelfde St. Germain gaf vaak verrassend goede prognoses en daarmee had hij meestal gelijk. Hij deed er zelf natuurlijk wel eens wat aan om de dingen te laten uitkomen.

Hij zei eens tegen een van zijn gasten: "Mijnheer de graaf, gij denkt dat u naar het land gaat, maar een bode zal u bereiken en u zult onmiddellijk terugkeren." Iedereen zei: "Dan kun je hem een bode hasturen." Neen, er kwam hem een bode tegemoet. Dat was een heel eigenaardige geschiedenis. Deze graaf had nl. bezittingen in de buurt van Nîmes. Deze bezittingen waren aangetast door een buurman en daarom was het nodig dat hij onmiddellijk terugkeerde om dat aan de koning voor te leggen. Want de koning kon een einde maken aan een dergelijke twist met een enkel besluit. En degene, die het eerst tegen de koning sprak, had meestal het eerste gelijk.

Hoe kon de St. Germain dat zien? De verklaringen, die hij zich een enkele keer verwaardigde te geven, werden door zijn tijdgenoten niet begrepen. Hij sprak als volgt:

"Waar ik u zie, zie ik alle dingen die in u zijn. En zo ik - in u gezien hebbende wat gij zijt - begrijp wat u beweegt, zo weet ik hoe gij zult handelen. En uw handelingen kennende weet ik wat gij zult doen in de wereld, niet slechts nu maar vele dagen, ja vele jaren later."

Hier wordt eenvoudig de stelling geponeerd: Ik moet de mens zien voor wat hij is. Ik moet zien wat hem beweegt. Indien ik iemand voldoende ken, kan ik zijn gedrag, zijn keuze, zijn reactie vaststellen. Ik weet hoe dat gebeurt. De wereld heeft een vast patroon. En dat patroon plus uw karakter leggen vast wat u in de wereld zult zijn.

De St. Germain schijnt in vele gevallen ook aan tovenarij te hebben gedaan. Hij heeft o.m. meegewerkt aan alchemistische experimenten. Hij was kennelijk ook astroloog. Het idee van een gefixeerd lot, waarin je karakter bepaalt wat je zult beleven, was in zijn dagen zeker niet helemaal nieuw. De variant, die hij er echter aan toevoegt is deze:

"Maar zo u wilt dat hetgeen ik u heb gezegd niet waar zal zijn, zo wil ik u aanzien en u veranderen."

Hypnose? Misschien. Maar een hypnose, zelfs een post-hypnotisch bevel, kan nooit zo'n lange tijd blijven gelden, waardoor een heel leven wordt veranderd. Tenzij je de suggestie zo geeft, dat ze alleen bij een bepaalde gelegenheid een rol speelt. Je kunt iemand niet beter maken dan hij is. Maar je kunt iemand wel een suggestie geven waardoor hij op een bepaald, misschien erg belangrijk moment plotseling iets doet wat veel beter is dan hij ooit heeft gedaan.

Ik wil nu deze punten in een redelijker verband brengen:

1. Wij moeten goed onthouden: Ook als mijn voorstelling, die mij tot streven brengt niet juist is, kunnen er zeer reële resultaten uit mijn streven voortkomen. (Denkt u maar aan de Heer Glauber).
2. De wereld rond mij is vol tekenen. Elke mens heeft zijn eigen teken, zijn eigen uitstraling. Op het moment, dat ik die uitstraling voldoende besef, kan ik haar wijzigen door mijn denken; door

mijn kracht a.h.w. met een gebaar over te brengen in die ander. Dergelijke wijzigingen kunnen genezingen tot stand brengen.

3. Als de wereld zo gefixeerd is, kan ik ook vooruit zien in de tijd. Dat vooruit zien in de tijd is niet belangrijk. Wel belangrijk is, dat een mens door een suggestie kan komen tot een afwijken van zijn karakter. Wie op bepaalde momenten afwijkt van de karakteristiek van eigen wezen, verandert daarmee de gebeurtenissen, de loop van zijn leven.

Ik geloof, dat als we die dingen bij elkaar nemen en daarbij verder nog stellen dat de tijd een eeuwigdurend nu is, waarin we vandaag moeten handelen en ageren volgens de waarden van vandaag, dat we dan een belangrijke conclusie voor deze dagen hebben getrokken.

Houdt u niet bezig met de problemen die morgen zullen komen, maar los vandaag uw problemen op zo goed u kunt.

Ga niet uit van het standpunt, dat deskundigen iets moeten doen. Deskundigen zijn misschien niet onmiddellijk beschikbaar. Doe het liever zelf onvolledig dan dat u wacht op iemand, die het misschien morgen zal doen, want morgen kan het te laat zijn.

Verwacht niet, dat mensen plotseling anders zullen zijn. Verwacht niet, dat mensen die vandaag zelfzuchtig zijn morgen onzelfzuchtig worden. Maar begrijp heel goed, dat u hen op een bepaald terrein en bij een bepaalde gebeurtenis onzelfzuchtigheid zodanig kunt suggereren, dat ze tijdelijk afwijken van hun gedrag. Hierdoor veranderen ze hun eigen lot, maar ook vaak de gang van zaken in de wereld.

De wereld is verward. Begrijpelijk, want op het ogenblik weet niemand waar hij aan toe is.

De wereld staat onder hoge spanning. Ook dat is zeker waar. Er komen binnenkort na alle wapenstilstand-gepraat toch weer moeilijkheden in Israël. De Arabieren worden lastig. Er komen weer wat strijdhandelingen, er vallen wat doden en daarna gaat men waarschijnlijk praten over de Sinai-woestijn. Kunnen wij daar iets aan doen? Neen, misschien niet. Maar wij kunnen wel in een bepaald iets verandering brengen. Wij kunnen proberen onze eigen sympathie - of die nu pro-Israël of pro-Arabië zijn - over te brengen op de mens. Indien onze sympathieën bij de mens liggen en niet meer bij de staat (het abstracte begrip waarin een menigte is gevangen), dan kunnen wij misschien wel een juiste geestelijke invloed uitoefenen en bovenal juist reageren op de omstandigheden die er zullen komen.

Hetzelfde zal gelden, wanneer hier in Nederland grote rellen komen tussen arbeiders en linkse jongelui en rechtse groeperingen. Indien wij ons bezighouden met de uiterlijke situatie, dan komen wij nooit verder. Als wij proberen onszelf zo te veranderen dat wij niet meer de ene kant of de andere kant beschouwen als onze kant, maar een innerlijke neutraliteit vinden, dan kunnen wij uit die innerlijke neutraliteit handelen aan die zijde en op dat moment, dat het noodzakelijk is. En als wij nu toch bezig zijn, is er nog iets anders bij.

U weet misschien, dat de grote vraag van alle alchemisten altijd is geweest: Hoe bereiken wij de transmutatie? Zij wilden lood tot goud maken. Maar transmutatie kan ook iets anders zijn. Het is iets toevoegen (b.v. geestelijk) aan een bestaande situatie en daardoor de waarde en betekenis van die situatie verhogen. Je kunt van kwaad ook goed maken, indien je er de juiste gedachte bij brengt. Ik geef een voorbeeld om duidelijk te maken wat ik bedoel.

Als u iemand ziet, die bereid is om met een knuppel de eerste de beste neer te slaan, dan kunt u het met mij eens zijn dat een dergelijke houding kwaad is. Nu is er misschien iemand, die met een pistool klaar staat om een ander neer te schieten. Indien wij nu de knuppelaar attent kunnen maken op de pistoleró en hem bereid vinden die neer te slaan,

dan heeft de knuppelaar zijn voldoening, de moord is voorkomen, maar de man wordt bovendien van een schurk een held en zal voortaan waarschijnlijk als verdediger van de zwakken optreden in plaats van elke voorbijganger neer te knuppelen.

Als wij zien dat er jongelui zijn, die alleen omwille van de rel allerlei dingen doen, zoals auto's in brandsteken, politie-agenten bekogelen e.d., dan kunnen wij begrijpen dat hier energie zit. Indien die energie juist wordt gericht, dan kun je met die energie wonderen doen. Als je ze laat zoals ze is, dan gebeurt er niets. Je kunt echter die energie niet omschakelen naar een dansavond, een feestje of een meditatie in een kosmisch centrum, want daar zijn het de mensen niet voor. Je kunt hen niet omvormen. Je kunt een schofje niet onmiddellijk in een goed padvindertje veranderen. Maar je kunt wel een uitlaat vinden voor die energie, die lust om rellen te maken, die op een bepaald moment goed is.

Als er ergens b.v. een enorme luchtverontreiniging wordt veroorzaakt, dan zou je misschien daar eens een rel kunnen schoppen; en dat zou wel wat uithalen. Op deze manier kunt u waardeloze impulsen uit de maatschappij en desnoods uit jezelf transmuteren tot iets hogers, iets beters.

We weten dat emoties voor de mens over het algemeen schadelijk zijn en in sommige gevallen daarnaast zeer bevredigend. Maar emoties die worden omgezet in geestelijke kracht zien wij heel weinig. Toch is het heel goed mogelijk, dat iemand juist door een emotie geestelijk heel ver komt.

Er was een heilige, een zekere Almarik. Hij was van Noorse origine en heeft een tijd in Ierland gewoond, in een van de kloosters daar. Almarik had een enorme angst voor de zee. Hij woonde - als boetedoening, zoals men dat meestal deed in die tijd - in een klooster dat vlak aan de rand van een klip was gebouwd; en daar beneden donderde en ruiste de zee de hele dag. Toen was er een scheepje dat in nood was. Niemand wist wat er gedaan moest worden. Almarik was zo bang, dat hij eenvoudig alles vergat en de gehele energie van zijn wezen naar de zee wierp en zei: "Wees stil". En langs de brekende golven op de rotsen kwam toen naar die heel smalle aanlegplaats - door het water gedreven volgens het verhaal - het bootje en kon landen. De mensen konden eruit komen en niemand stierf; ook niet toen het scheepje later door de golven toch nog beschadigd schijnt te zijn geweest.

Een dwaas verhaal uit de oudheid. Een vreemde vorm van gebedsmagie, waarbij een persoon plotseling vergeet wie hij eigenlijk is. Maar aan de andere kant een zeer reëel iets.

Als ik bang ben voor iets, dan kan ik die angst gebruiken om mijzelf daarmee te knevelen. Maar ik kan ook zeggen: Die angst in mij is een onderdrukte emotie; ik kan er iets anders mee stilleggen. Ik projecteer het uit mij. Niet meer als iets dat mij domineert, totdat ik als een sidderend beestje ergens in een hoekje zit, maar iets dat naar buiten komt en de krachten, die zo gevaarlijk zijn, kalmeert, al is het maar voor een ogenblik. En zo zijn er meer van die emoties.

Je kunt iets heel erg begeren. Dan wil je het naar je toe halen. Maar als je dat begeren omzet in een erkenning van het begeerde, zodat je het in jezelf gaat zien en beschrijven, dan ga je ook begrijpen waarvoor het bruikbaar is. En als je het idee van het juiste gebruik uitstraalt, zul je misschien niet de gebruiker worden, maar het verzekert wel in de omgeving, waarin die gedachtenkracht werkt, een juister gebruik van het begeerde en daardoor over het algemeen een beter resultaat bij zeer vele mensen.

Wij weten dat in bepaalde landen de vruchtbaarheidsmagie nog bestaat. In die magie zien wij ook de overdrachtelijkheid. Mensen paren met elkaar om de vruchtbaarheid uit te beelden en verwachten dan dat de wolven regen zullen geven en de aarde rijkelijk vrucht zal dragen. Op zichzelf lijkt het allemaal een beetje vreemd, zeker met uw westerse mentaliteit. Maar is

hier ook weer niet iets, waarin de mens normaal zichzelf verliest? Een roesgevoel, een verbondenheidsgevoel dat in de kosmos toch ook moet bestaan op een ander niveau. Is het idee van het overdragen van die emotie op een hoger niveau werkelijk zo dwaas of zou het misschien kunnen worden beschouwd als een vorm van transmutatie?

Ik kan niet ingaan op alle mogelijkheden van iets om te zetten in iets anders, maar de algemene regel kan ik u natuurlijk wel geven:

Datgene, wat in je bestaat, kun je onder omstandigheden aan de wereld buiten je opleggen. Je kunt echter niet aan hetgeen in je bestaat een willekeurige betekenis geven. Iemand, die haat in zich kent, kan die haat misschien toch nog zo gebruiken dat er iets goeds uit voortkomt in de wereld buiten hem, maar hij kan er geen liefde van maken.

Iemand, die angst heeft, kan die angst tot een onderdrukking maken van bepaalde aspecten buiten hem, omdat de angst ook in hem bepaalde facetten van de redelijkheid en beheersing onderdrukt, maar hij kan er nooit vrede van maken.

Onthoudt u dit: Bij elke transmutatie van krachten gaan wij uit van het basismateriaal. Wij kunnen dit naar buiten toe projecteren en door deze projectie en een mogelijke toevoeging van onze gerichtheid in de wereld buiten ons kenbare resultaten bereiken. Maar wij kunnen geen resultaten bereiken anders dan die gelegen zijn in de emotie, in de kracht, die wij vanuit onszelf projecteren.

Ik wil sluiten met een verhaal over een heel eigenaardige man: Ischa. Hij is een bekende figuur geweest in een deel van Duitsland van ongeveer 1850 tot 1902. Ischa was een magiër, die vooral onder de boeren veel invloed had. Hij wist met de gekste dingen in de natuur iets tot stand te brengen. Hij nam twee wilgetakjes en sloeg daarmee op een boom. Die boom werd mors, hij werd ziek.

Hij nam drie wilgetakjes en vlocht die in elkaar. Als hij zei, terwijl hij dit deed: "Ik vlecht uw ziekte hierin," dan werd de persoon beter. Hij deed het ook vaak voor vee.

Een van zijn grote krachttoeren was, toen hij op een gegeven ogenblik op handen en voeten ging zitten en een vreemd gekwaak uitstootte. Alle padden, die in de buurt waren, kwamen toen naar hem toe. Hij deed dit niet alleen als demonstratie, maar ook omdat hij paddezweet in bepaalde middelen gebruikte. Hij bracht dus een pad in een toestand van geprikkeldheid, waardoor het dier inderdaad wat vocht afscheidde; dat vocht heette dan paddezweet.

Ischa is misschien de grootste dwaas geweest, die u zich kunt voorstellen. De man had rijk kunnen zijn met al zijn begaafdheden. Hij prefereerde een soort duivel-god te zijn voor de boerenbevolking op het platteland.

Ischa maakte gebruik van alle natuurmagie en hekserij, die je je maar kunt voorstellen en gelijktijdig was het een zeer belezen man en wist zeer veel af van de filosofie en de wetenschap van zijn tijd. Je zou zeggen: een zeer gespleten figuur.

Eén keer is het gebeurd, dat hij in Maagdenburg werd geroepen door een koetsier, omdat er een paard ziek was. Ischa kwam en haalde zijn vlechtkunstje uit. De heer kwam er bij, zoals dat gebruikelijk was om te zien wat er allemaal werd uitgespookt. Hij zag het verbranden van het vlechtwerk van drie takjes en informeerde wat dat was. Het paard zou beter worden, zeide men hem. "Nu," zei hij, "dan blijft die man hier, want dat wil ik wel eens zien. En als het paard morgen niet beter is, krijgt hij zweepslagen. In het andere geval mag hij wat vragen." Het paard werd beter en Ischa kreeg een goudstuk aangeboden. Toen zei hij: "Heer, ik wil liever het recht hebben om op alle velden die u behoren vrijelijk te gaan, te staan en te jagen, zoals ik wil." Dat was heel wat gevraagd! Toen zei de heer onmiddellijk: "Ik wil je twee goudstuk-

ken geven." "Neen," zei Ischa, "want "des Pudels Kern" (hij citeerde Goethe) is de vrijheid om te gaan, niet het goud dat het je moeilijker maakt om te gaan."

Deze magiër in zijn vreemde gespletenheid wilde zwerver zijn, omdat hij niet de binding van bezit, van eer en roem wilde. Sommige mensen vertelden van hem dat hij erg slecht was; anderen dat hij erg goed was. Ik geloof, dat hij een gewoon mens was, die maar één ding had geleerd: nl. dat alle wetenschap, alle kennis en alle geleerdheid niets zijn, indien je ze niet kunt maken tot iets waaruit de relatie met de mens, met de wereld voortspruit. Zoals hij ongetwijfeld ook geleerd heeft, dat het symbool vaak machtiger is dan de zaak zelf, omdat het symbool de macht in zich draagt, die de mensen eraan toekennen. Misschien zou u dat, als u nadenkt over de magie en de magiërs van alle tijden, ook wel moeten onthouden.

De voorstellingen, de symbolen, zijn vaak machtiger dan de dingen, die ze representeren. Want hun macht is gelegen in de onbepaalde aanvaarding, die de mens t.o.v. een symbool toont. Zodra je met de werkelijke zaak komt aandragen, is er altijd een terughoudendheid, een beperking. Dat is er niet tegenover een symbool. Wees daarom wantrouwend tegenover de symbolen, die op u toekomen. Maar als u symbolen hanteert, besef dan wel dat - als u de mensen zegt welke kracht eraan verbonden is - de werking van het symbool in hun ogen veel sterker en groter zal zijn dan die van de zaken zelf, als zij die zouden ontmoeten.

RARE TIJDEN.

Het is interessant om op het ogenblik in de gehele wereld de onophoudelijke verschuiving van macht te zien. Het lijkt op het eerste gezicht, alsof alle dingen bij het oude zijn gebleven. Maar binnenkort zullen wij in vele landen een val in invloed en macht zien van de vakbonden. Wij zullen gelijktijdig in vele landen een soort revolutie zien tegen de bestuurlijke invloed van grote industrieën en grote kapitalen.

Als je het jaar beziet, zou je zeggen: Dit is een kwestie van een gevecht tussen de georganiseerde armen en de georganiseerde rijken. En zoals altijd, als twee partijen vechten om het bot der welvaart, dan is er een derde partij die een goede kans maakt om ernee heen te lopen. In uw land en in de rijkere landen spreekt men dan over de middenstand. In de landen van het Oosten zou men eerder kunnen spreken over de kleine werklieden en industriëlen. Wat is er aan de hand?

U weet allen dat er een inflatie aan de gang is, die de gehele wereld praktisch beheerst. Die inflatie heeft een paar vervelende nevenverschijnselen; nl. dat je op een gegeven moment een valuta niet meer kunt handhaven. Wat zijn tegenwoordig de grote kapitaalsmachten? Dat zijn hoofdzakelijk de banken, die als kapitaalverschaffer fungeren. Daarnaast is het de staat zelf, die natuurlijk de koopwaarde van hetgeen hij van zijn burgers int toch wel enigszins op een bepaalde prijs zou willen houden. Het resultaat is, dat de arbeiders met hun steeds hoger wordende eisen het haast onmogelijk maken dat de bedrijven op een lonende wijze hun activiteiten voortzetten. En dat betekent weer dat er werkloosheid gaat komen.

Die werkloosheid kan op den duur niet helemaal worden opgeheven,

zelfs niet in een welvaartsstaat als Nederland. Dat houdt zelfs in, dat er moet worden gesproken over een groeiende arbeidsreserve, die in vele landen aan het einde van dit jaar tot bijna 15 % van de arbeidende bevolking zou kunnen oplopen. En dat is een arbeidsreserve, die groot genoeg is om voor de fabrieken kapitaalmanipulaties mogelijk te maken. Zij kunnen dan weer proberen lagere lonen te betalen. Ze kunnen proberen om ook - wat de arbeidstijden betreft - een voor hen meer rendabele verdeling te verwerven. Maar daartegen komen degenen, die nog werken in opstand. En nu krijg je het leuke verschijnsel:

De werkloze kan moeilijk bij een fabriek gaan werken, tenzij hij andere voorwaarden accepteert dan die welke officieel in het CAO zijn vastgesteld. Als hij al te werk wordt gesteld tegen diezelfde voorwaarden, dan is de kans groot, dat hij toch in staking moet gaan; en u begrijpt, dat de stakingskas dat ook niet onbepakt kan dragen. Het resultaat is duidelijk.

De kleine man, die op dit ogenblik grote moeilijkheden heeft om personeel te krijgen of iemand die een klusje voor hem wil opknappen, krijgt grote kansen in de komende tijd. Het zal mogelijk zijn, juist voor degene die nu niet veel werknemers heeft - die dus buiten dit totale beleid van arbeidsovereenkomsten e.d. staat - meer te gaan doen en goedkoper. En dat is een belangrijk punt!

Dit is voor de staat, voor het groot kapitaal, voor de industrie en voor de georganiseerde arbeiders tamelijk onaanvaardbaar. Maar de kleine mannen zijn ongrijpbaar. En bovendien, als je ze aanpakt, dan krijgt het al zo heel gauw het karakter van een niet gerechtvaardigde geweldpleging. Ze zullen hun frustraties waarschijnlijk tegen elkaar gaan uitspelen.

Nu is de politiek gebaseerd op erkenning van de grote economische machten in de verschillende landen. Het zijn deze machten, die in feite de politiek bepalen. De burgers mogen kiezen, maar bepalen mogen zij niet. En dat impliceert weer, dat de regeringen eveneens wankel worden.

Er zijn natuurlijk wankele Kabinetten, die een lange tijd in stand worden gehouden. Het Kabinet De Jong is zeer wankel, maar wordt voortdurend in stand gehouden door het onvermogen van de partijen om een aanvaardbaar alternatief ter tafel te brengen. Overal vindt u soortgelijke dingen.

Het is in de Ver. Staten zo dat Nixon eigenlijk met degenen, die in zijn gouvernement zitten, op een schopstoel zit, ook al heeft een man als Spiro Agnew heel wat medestanders gevonden in de laatste tijd. Maar aan de andere kant kan men geen werkelijk radicaal ander beleid vinden dat maar enigszins wordt gesteund door voldoende politieke aanhangers. Dus of er nu een andere president komt of niet, de toon zal wat veranderen, de melodie blijft dezelfde. En dat kun je eigenlijk van alle landen zeggen.

Als Franco vandaag of morgen of overmorgen naar het koninkrijk der hemelen vertrekt, dat de Spaanse bisschoppen hem zo rijkelijk hebben beloofd, dan is daarmee niet - zoals men denkt - de toestand in Spanje veranderd; althans niet politiek. Want de kerk, de falange, de bureaucratie, die ook daar bestaat, zij hebben alle belang bij het behoud van de huidige toestand. En een groot gedeelte van de bezitters zijn het daarmee eens. Een tijdelijke revolutie is denkbaar, maar een absolute omwenteling is zonder een langdurige burgeroorlog eenvoudig niet te verwezenlijken.

Als u dat zo bekijkt, is het een rare situatie. Men zit overal met bestuurlijke vormen en economische structuren, die voor bijna niemand meer aanvaardbaar zijn, maar die iedereen tracht te handhaven, omdat hij bang is dat hij anders nog minder krijgt. En dit spel over de wereld bepaalt het jaar 1971. Het bepaalt ook de manier, waarop de politiek zal worden bedreven. Ik wil u graag een enkel voorbeeld geven:

Amerika zal ongetwijfeld grote stappen doen om zich terug te trekken uit Vietnam in dit jaar, maar gelijktijdig zal men - hetzij in Laos en Cambodja, hetzij door het sturen van allerlei andere hulp - zijn werkelijke macht proberen te handhaven. En dat loopt mis.

Wij krijgen van China uit denkelijk een veel grotere agressie naar het zuiden toe dan in het afgelopen jaar. En ook dat is begrijpelijk. China heeft op dit moment zijn rebellen niet onder bedwang, maar op de achtergrond gedrongen. De behoefte aan een voortdurende revolutie, die bij de jongeren nog steeds bestaat, is deels opgelost door de spanningen met Rusland en dat zal ook dit jaar waarschijnlijk weer voeren tot grote spanningen, die men met Rusland probeert te forceren. Maar dat is niet voldoende. Er moeten ook strijdtonelen zijn waar onze opstandige kameraden als helden kunnen sterven; en die liggen er in het zuiden genoeg. Het is duidelijk dat het voor China een kwestie is van afreageren, het scheppen van beperkte oorlogen, beperkte fronten waar lastige mensen, die je niet kunt veroordelen, kunnen sneuvelen. U lacht misschien om deze voorstelling van zaken, maar is het eigenlijk niet altijd zo geweest?

Als wij kijken naar b.v. de politiek die Arafath op dit ogenblik mede van Egypte uit opgedrongen krijgt, dan krijg je het gevoel dat het hier gaat om het stimuleren van acties, waarbij zoveel mogelijk actieve Palestijnse opstandigen het leven zullen laten op een wijze, die voor de Arabische wereld nog verheffend en voordelig is. Aan de andere kant komt hierbij - en dat is niet prettig voor Rusland, voor Egypte en voor Syrië - een sterke Maoïstische groep op de voorgrond. Yasser weet niet wat hij moet doen om ze onder de theedoek te houden. Hij heeft reeds meermalen aan deze groep concessies moeten doen.

Deze Maoïstische groeperingen dringen aan op een versnelde en gewelddadige oplossing van het conflict met Israël. Men heeft daar uiterlijk wel iets aan toegegeven. Maar een werkelijk toegeven, hoe aanvaardbaar en aangenaam dat ook zou zijn voor de Egyptische politiek, betekent een vergroting van de Chinese invloed, die Rusland niet kan gedogen. En daar krijg je dan een eigenaardige situatie.

Rusland, die bewust het Palestijnse conflict in de laatste tijd heeft gehandhaafd en gestimuleerd om daardoor de eigen invloed in Afrika te vergroten en tevens in het zuiden van Azië, ziet zich nu genoopt om maatregelen te treffen, waardoor de luidruchtige opstandelingen langzaam maar zeker worden teruggedrongen.

Maar ook de Ver. Staten zitten in hetzelfde bootje, want ofschoon men nu niet direct vriendschappelijk over Rusland denkt, voor Mao is men toch veel banger. Het is geen kat, die je in het donker kunt knippen, zo schijnt men te denken. Wij hebben niet de mogelijkheid om daar - zoals in Rusland - een werkelijk uitgebreid spionnagenet op te bouwen en invloed uit te oefenen. Dus zullen wij in dezen Rusland moeten steunen. En dat kan alleen door pressie uit te oefenen op Israël.

Zo krijgen wij de eigenaardige situatie dat zowel Israël als de Palestijnen geneigd zijn tot een gewelddadige oplossing. Dan desnoods maar oorlog. Maar nu moet het eindelijk eens afgelopen zijn met dat gezeur. Terwijl de twee grote machten, die zich voortdurend daarmee bemoeien op het ogenblik alles doen wat zij kunnen om de vrede te handhaven.

De leverantie van personeel en wapens via Egypte is van Russische zijde aanmerkelijk verminderd. Gelijktijdig hebben de Israëli's te horen gekregen dat zij wel het evenwicht kunnen behouden dank zij de Amerikaanse hulp, maar dan ook niets meer; wat voor hen waarschijnlijk ook pijnlijk is.

Ik voorzie dit jaar nog geen werkelijke oplossing van dit conflict, maar ik houd er toch wel rekening mee dat na wat gewelddadigheden en mogelijk zelfs een korte tijd van felle oorlogshandelingen door het ingrijpen van de grote machten een z.g. overeenkomst zal worden getroffen. En dat brengt ons naar nog een ander interessant punt.

De Russen hebben de laatste tijd pogingen gedaan om belangrijke gebieden in China te infiltreren. Ze hebben daarvoor o.a. bewoners van Buiten-Mongolië geschoold en uitgezonden. Nu weten de Chinezen dat heel goed, maar ze kunnen er weinig tegen doen, omdat ze niet alle mensen kennen, die daar worden geïnfilteerd. En u begrijpt wel, dat deze Russische geschoolden ook les hebben gekregen in het zwaaien met het rode boekje. Men zal op een gegeven ogenblik bang worden, dat de Russen ook gewapenderhand misschien bepaalde wetenschappelijke installaties zouden aantasten. De Russen voelen zich helemaal niet prettig bij de wetenschap, dat men in China een lange-afstandsraket heeft ontwikkeld, waardoor men gemakkelijk en betrekkelijk nauwkeurig atoombommen en zelfs H-bommen kan deponeren boven Moskou, Leningrad en andere belangrijke centra. U begrijpt wel, dat de Russen zullen proberen iets te doen. De Chinezen zullen proberen dat te voorkomen.

Het is bijna zeker, dat er dit jaar aan de grenzen weer gewapende conflicten zullen ontstaan. En o wee, als de Russen enig resultaat dreigen te boeken, want dan zal China zich genoopt zien zijn wetenschappelijke centra te ontruimen en te verplaatsen. Daarvoor moet men tijd winnen. Een tijdwinst van ongeveer 35 dagen (dat is de tijd die men voor die verplaatsing nodig heeft) kan alleen worden gewonnen door een werkelijke veldslag te wagen. Het ziet er ook wat dat betreft niet direct leuk uit.

Als u begrijpt, dat zowel China als Rusland en ook Amerika op het ogenblik erg veel behoefte hebben aan vrede, als u begrijpt dat alle genoemde economische machten in alle landen er behoefte aan hebben de munteenheid zo snel mogelijk te stabiliseren en u ziet tevens dat niemand in staat is zijn wens tot werkelijkheid te maken en dat niemand de moed heeft met de toch wel onjuist gebleken systemen en methoden te breken, dan mogen wij terecht spreken over rare tijden.

Er zijn meer van die leuke dingen. De paus zal mogelijk het volgende jaar niet meer in functie voleinden. Maar hij is wel van plan om vóór die tijd de greep van Rome op de kerk met nog meer nadruk te versterken. Hij heeft zelfs plannen gemaakt om ondanks zijn zwakke gezondheid nog weer enkele grote reizen te ondernemen. Er is alleen één deel van de wereld dat hij ook nu angstvallig zal vermijden: Europa. Want hij heeft behoefte aan de toejuichingen van gelovigen. Hij meent, dat dit vertoon overtuigend zal werken op eventuele opstandigen. Op dezelfde manier zou je kunnen denken, dat het Kabinet in Nederland meent de stemmen van de opstandige jeugd tot zwijgen te kunnen brengen door het vertoon van het ritje met de gouden koets. Het is duidelijk, dat dat niet gaat.

De splitsing in het geloof zal niet, zoals de paus vreest, uit Europa komen. Integendeel. De werkelijke splijting begint in Afrika en slaat vandaaruit betrekkelijk snel over naar o.a. Zuid-Amerika. En daarmee is dan de zoveelste reformatie van het christendom begonnen.

Nederland zal hierbij ongetwijfeld zeer progressief zijn, maar zijn afhankelijkheid aan Rome voortdurend luidkeels uitroepen. Het zijn mensen die roepen "lang leve de keizer", terwijl ze bezig zijn hem gekroond en bemanteld te hangen.

Deze godsdienstoorlog - ik kan het niet anders noemen al wordt hij dan met schijnbaar vredelievende wapenen gestreden - heeft een grote ontkerstening als resultaat. Het aantal practiserende gelovigen van grote godsdiensten, waaronder de islâm, die op het ogenblik heel veel gaat verliezen door splijting en scheuring, het boeddhisme dat heel veel verliest door onverschilligheid of overdracht van godsdienstige principes en de christelijke kerk (vooral de katholieke kerk, die zoals gezegd uiteen valt) bepaalt geloof ik de ontkerstening en daarmee de mogelijkheid tot een religieuze vernieuwing in het komende jaar.

Het zou interessant zijn na te gaan wat de dood van verschillende staatslieden en enkele hoge kardinalen hiermede te maken heeft.

De kardinalen zouden volgens mij de rem kunnen doen wegvallen van de behoudzuchtige partij in Rome. Mogelijk brengen zij Rome tot een veel feller en krachtiger optreden dan tot nu toe in de richting van een ieder, die enigszins rebels een eigen denkwijze tracht te volgen. En dat zou wel eens de boog ten sterkste kunnen spannen.

Wat de dood van verschillende politici betreft, ach, ik geloof eerlijk gezegd niet, dat de dood van een politicus werkelijk belangrijk kan zijn. De politicus, die aan het hoofd van een staat zijn naam heeft gemaakt, kan naar mijn idee niet veel anders zijn dan het scheggebeeld van het schip van Staat dat hij zelf niet bestuurt. De dood van die politici zal bij de mensen vele gevoelens en vele verwachtingen losmaken, maar ik geloof niet dat daardoor feitelijke veranderingen ontstaan. En hieruit verwacht ik dan ook een toenemende haat tegen een macht, die ongrijpbaar blijft. Een politicus die je kunt zien, zul je niet zo gemakkelijk haten als een onbestemde Raad van Commissarissen, een firma, een concern. De haat tegen de onzichtbare regeerders zal aan het einde van het jaar zeer hoog zijn opgelopen. En om dit enigszins te sussen zal de politiek ongetwijfeld veel lang geduld onrecht eindelijk gaan wreken. Maar dat zal niet genoeg zijn.

Het wordt een droevig jaar voor vele wereldomvattende concerns. Een enkele uitzondering kunnen wij misschien maken voor enkele grote industrieën in Japan. Daar liggen de verhoudingen anders. Eveneens kunnen wij een beperkte uitzondering maken voor de genationaliseerde industrieën in o.m. Chili. Maar daar blijft het dan ook bij.

Daarnaast wordt er een toenemende haat gepropageerd - ik neem aan dat dit reeds begint in de 7e maand van dit jaar - tegen het bankwezen. Nu weten wij allemaal: een bankier is iemand, die geld geeft op het ogenblik dat je het niet nodig hebt, maar die het je niet wil geven op het moment dat je het werkelijk hard nodig hebt. Ik geloof, dat deze opvatting van geld verdienen met ons geld op een oneerlijke manier zo hier en daar wel voet zal vatten. Het zou kunnen betekenen, dat in heel veel landen de besparingen die onmiddellijk beschikbaar zijn door mistrouwen in de banken aanmerkelijk afnemen en dat betekent dan ook weergrote liquiditeitsmoeilijkheden voor staat en bedrijf.

U leeft in een rare tijd. En het meest eigenaardige van dit alles is misschien wel dat dit schijnbare onheil, deze toch zeker niet als weldaad geziene toename van werkloosheid, de plotseling omhoog schietende prijzen, de val van valuta ver beneden de gekende waarde van hedon een zegen is. En toch is het waar. Want zolang je een ziekte blijft vertroetelen in de hoop de symptomen te kunnen beheersen, is de kans groot dat de patient aan de ziekte succumbeert. Maar op het ogenblik, dat de symptomen niet meer bestreden kunnen worden en men alleen nog maar de kern van de kwaal kan aantasten, is er een mogelijkheid dat de patient in korte tijd werkelijk geneest. En dat zou ik voor de wereld ook willen zeggen.

Zeker, vele dingen zijn niet prettig. Maar het feit, dat ze niet prettig zijn, betekent niet dat ze niet nuttig zijn. Het feit, dat men gaat beseffen op welke wijze er wordt gespeeld met de belangen van velen, de opstandigheid, daaruit voortvloeiend betekenen nu niet dat hierdoor alle gezag te gronde gaat. Het betekent wel, dat een gezag zich zal moeten conformeren aan de werkelijkheid en eindelijk zijn illusie van een geplande economie op lange termijn zal moeten loslaten om tot een regulering van de economie op korte termijn te kunnen komen.

Een geloof dat versplintert is schijnbaar een verlies van geestelijke ontplooiing op de wereld. Maar het conformeren aan een geloof zonder denken is veel schadelijker. En wie zich losmaakt van een geloof, moet nadenken over de redenen. Hij moet zijn geloof voor zichzelf hernieuwd formuleren en zal dan als een bewuster gelovige ontwaken uit deze strijd. Ik meen, dat men op aarde meer behoefte heeft aan bewuste en oprechte gelovigen in deze tijd dan aan kerken.

Een jaar dat heel veel goeds gaat brengen. Maar al dat goede wordt geboren uit dingen, die men uitermate verkeerd, slecht, ergerlijk, ongelukkig of zelfs rampzalig acht. Daarom heb ik boven dit alles de titel gezet: Rare tijden. Want uit deze tegenstrijdigheid van werkelijk en beleefd gebeuren wordt een morgen geboren dat zeker in grote spanningen en met ongetwijfeld belangrijke noden een werkelijk overgaan naar de Aquariusperiode voor vele mensen mogelijk zal maken.

--:-

V E R W E E R .

Als je meent dat je wordt aangevallen, verweer je je, want verweer is de daadwerkelijke afweer, waardoor je je wilt verdedigen. Maar vaak word je niet eens aangevallen.

De mens verweert zich tegen veranderingen, omdat hij zich geen visie kan vormen op andere mogelijkheden en omstandigheden. De mens verweert zich tegen het afbrokkelen van oude denkbeelden eenvoudig omdat hij niet flexibel genoeg is om het nieuwe denkbeeld daarvoor in de plaats te stellen en daaraan inhoud en nadruk te geven.

Men zegt, dat God de wereld regeert. Als dit waar is, dan is de gehele mensheid in een voortdurend verweer tegen God bezig zichzelf buiten alle goddelijke wetten te stellen. Maar verweert men zich tegen een werkelijke God of tegen een illusie? De mens verweert zich tegen het beeld, dat hij zich heeft geschapen, tegen het gevoel van onmacht dat hij zichzelf aanpraat. Hij verweert zich zeker niet tegen de feiten en tegen de werkelijkheid.

De werkelijkheid is het enige, waarin verweer zin kan hebben. Een werkelijk verweer kan alleen gebaseerd zijn op een erkenning van hetgeen werkelijk schadelijk, nadelig is.

Zeker, er zijn velen die niet wensen te beseffen. En indien zij tegen hun wil in worden geconfronteerd met toestanden in de wereld of met denkbeelden, die hen in hun rust storen, dan menen zij met alle middelen te mogen optreden om dit ongedaan te maken. Maar ik zeg u: Een verweer tegen de feiten is aanvaardbaar, mits men eerst de feiten op hun eigen waarde heeft getest.

Een verweer tegen een godsvoorstelling is aanvaardbaar, mits men niet de voorstelling ziet als God.

Een verweer tegen onrecht in de wereld is aanvaardbaar, mits dit verweer op zich niet een onrecht is. Wie zich verweren wil, hoede zich ervoor zijn verweer te baseren op hetzelfde waartegen hij bescherming zoekt en wil geven.

Wie wijsheid zoekt, dient zich niet tegen de dwaasheid te verweren, maar dient in de dwaasheid de elementen van wijsheid te beseffen, zodat hij door de dwaasheid wijzer wordt.

Wie in de onzinnigheid van een geloof meent de noodzaak tot een verweer tegenover God te vinden, moet ook beseffen dat de basis van dit geloof voor hem een bron moet zijn voor een nieuw persoonlijk geloven en een handelen vanuit dat geloof.

Wie zich verweren zou tegen een toekomst, die onvermijdelijk op deze mensheid afkomt, hij beseffe wel dat men de tijd niet kan stilzetten, maar dat men zichzelf kan verjongen door elk ogenblik te beleven als een heiden dat geen terugkeer naar gisteren mogelijk maakt.

:--:-: